

Hadiyth Ya 71 Jikinga Na Moto Japo Kwa Tende Au Neno Jema

عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ)) متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa 'Adiyy bin Haatim (رضي الله عنه) amesema: Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Ogopeni moto japo kwa nusu tende, na usipopata basi kwa neno jema**)).¹

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Kuogopa na kujikinga na moto kwa kila njia, ikiwa kubwa au ndogo mno vipi kwani ni mkali mno! ((**Sema, Moto wa Jahannam ni mkali zaidi lau wangekuwa wanafahamu**)).²

﴿يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظُ

شِدَادٍ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦١﴾﴾

((**Enyi mlioamini! Jiokoeni nafsi zenu na ahli zenu kutokana na moto ambao kuni zake ni watu na mawe. Wanausimamia Malaika wenye nguvu, wakali, hawamuasi Allaah kwa amri Zake na wanatenda wanayoamrisha**)).³

2. Yapendeza kutoa sadaka japokuwa kidogo mno [Al-Baqarah 2: 110, 273, Aal-'Imraan 3: 30, At-Tawbah 9: 121, Al-Muzzammil 73: 20].
3. Neno jema ni sadaka anaposhindwa mtu kumpa sadaka muombaji. [Al-Baqarah 2: 263, Adhw-Dhwuhaa 93: 10].
4. Kutokudharau au kuacha kutenda jema lolote japo kama ni dogo mno vipi. [Al-Zalzalah 99: 7, Maryam 19: 76]. [Rejea Hadiyth namba 11].
5. Neno jema linaunganisha nyoyo za Waumini na kujenga mapenzi [Aal-'Imraan 3: 159], na linaweza kumuingiza kafiri katika Uislamu.

¹ Al-Bukhaariy na Muslim.

² At-Tawbah (9: 81).

³ At-Tahriym (66: 6).

6. Muumin daima ni mtendaji mema, kubwa na dogo, na haachi wala hachoki. [Ibraahiym 14: 24-25].

Hadiyth Ya 72
Toeni Salaam, Lisheni Chakula, Ungeni Undugu, Swalini Tahajjud, Mtaingia
Peponi Kwa Amani

عَنْ أَبِي يُوسُفَ عَبْدَ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ (رضي الله عنه) قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: ((يَا أَيُّهَا النَّاسُ، أَفْشُوا السَّلَامَ، وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ، وَصَلُّوا الْأَرْحَامَ، وَصَلُّوا النَّاسَ نِيَامًا، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ))
رواه الترمذي وقال: حديث حسن صحيح

Imepokelewa kutoka kwa Abu Yuwsuf 'Abdullah bin Salaam (رضي الله عنه) amesema: “Nilimsikia Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) akisema: ((**Enyi watu! Toeni [amkianeni kwa] Salaam! Na lisheni chakula, na ungeni undugu [na jamaa wa uhusiano wa damu], na swalini wakati watu wamelala, mtaingia Peponi kwa amani**)).⁴

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Maamkizi ya Kiislamu, kulisha watu, kuunga undugu na kuamka usiku kuswali, ni sababu mojawapo ya kumuingiza Muislamu Peponi, nayo ni mambo mepesi kabisa kuyatenda.
2. Amri, umuhimu na fadhila za kuamkiana kwa maamkizi ya Kiislamu [An-Nisaa 4: 86, An-Nuwr 24: 27-28]. [Reja Hadiyth namba 42].
3. Sisitizo na himizo la kulisha maskini chakula [Al-Insaan 76: 8-10, Al-Haaqah 69: 34, Al-Fajr 89: 18, Al-Maa'awn 107: 3].
4. Maamrishi ya kuunga udugu na maonyo ya kukata undugu. [Al-Baqarah 2: 27, Ar-Ra'd 13: 21, 25, Muhammad 47: 22-23, [Rejea Hadiyth namba 38].
5. Umuhimu wa Swalaah za usiku (Qiyaamul-Layl, tahajjud, taaraawiyh) [As-Sajdah 32: 16-17, Adh-Dhaariyaat 51: 16-18. [Hadiyth: ((**Swalaah iliyo bora kabisa baada ya Fardh ni Swalaah ya usiku**))].⁵
6. Kuamka kuswali usiku ni miongoni mwa sifa za Waja wa Ar-Rahmaan [Al-Furqaan 25: 63-64].

⁴ At-Tirmidhiy na amesema: Hadiyth Hasan Swahiyh.

⁵ Muslim.

7. Waamkao usiku kuswali hawako sawa na waja wengine. [Aal-'Imraan 3: 113, Az-Zumar 39: 9].
8. Kuamka kuswali usiku ni amri za Allaah (سبحانه وتعالى). [Qaaf 50: 39-40, Al-Insaan 76: 25-26, Al-Israa 17: 78-79, Al-Muzammil 73: 3-4].

Hadiyth Ya 73 Kutaja Jina Unapoulizwa 'Nani Wewe' Mlangoni

عن جَابِرٍ (رضي الله عنه) قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَقَقْتُ الْبَابَ فَقَالَ: ((مَنْ ذَا؟)) فَقُلْتُ: أَنَا. فَقَالَ: ((أَنَا أَنَا؟)) كَأَنَّهُ كَرِهَهَا. - متفق عليه

Imepokelewa kutoka kwa Jaabir (رضي الله عنه) ambaye amesema: "Nilimwendea Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) nikagonga mlango akauliza: ((**Nani huyu?**)) Nikajibu: "Mimi". Akasema: ((**Mimi, mimi!?**)) kama kwamba alikuwa amechukia."⁶

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Kubisha mlango ni miongoni mwa tabia njema baina ya Waislamu na amri kutoka kwa Allaah (سبحانه وتعالى) na Mjumbe Wake (صلى الله عليه وآله وسلم).

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

((Enyi mlioamini! Msiingie nyumba ambazo si nyumba zenu mpaka muombe ruhusa [mpige hodi] na muwatolee Salaam waliomo humo. Hayo ni bora kwenu huenda mtakumbuka)) ((Na kama hamtamkuta humo yeyote, basi msiingie mpaka mruhusiwe. Na mkiambiwa: "rudini" basi rudini. Hili ni takaso kwenu. Na Allaah Anajua vyema mnayoyatenda)).⁷

[Rejea pia: Aaya An-Nuwr 24: 59].

2. Kubisha ni mara tatu, na asipojibiwa, basi anapaswa asiingie bali arudi na kwenda zake. [An-Nuwr 24: 28].

⁶ Al-Bukhaariy na Muslim.

⁷ An-Nuwr (24: 27-28).

3. Ni Sunnah kujitambulisha jina au umaarufu wake mtu anapoulizwa jina lake baada ya kugonga mlango.
4. Inachukiza kujibu 'mimi' au vyovyote vinginevyo bila ya kutaja jina linalokutambulisha.
5. Kujitambulisha jina inatakiwa pia katika hali nyinginezo kama mtu anapokutana katika kiza cha njiani n.k akaulizwa jina lake.
6. Mafunzo haya ni sawa na mafunzo kutoka kwa Jibriyl (عليه السلام) alipotaka idhini ya kuingia katika kila mbingu, alipoulizwa: "**Nani?**" Akajibu: "**Mimi Jibriyl.**" "**Nani yuko na wewe?**" Akajibu: "**Muhammad.**"
7. Mafunzo pia kutoka kwa Maswahaba Abu Dharr na Ummu Haaniy (رضي الله عنهما) katika hali mbalimbali, walipomsalimia Mtume (صلى الله عليه) akawauliza: ((**Nani?**)) wakajibu kwa majina yao [Kila mmoja ametajwa katika Hadiyth ya pekee].

Hadiyth Ya 74

Yapendeza Kupiga Chafya Na Yachukiza Kupiga Miayo

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَطَّاسَ وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ، فَإِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ وَحَمِدَ اللَّهَ تَعَالَى كَانَ حَقًّا عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ سَمِعَهُ أَنْ يَقُولَ لَهُ "يَرْحَمُكَ اللَّهُ" وَأَمَّا التَّثَاؤُبُ فَإِنَّمَا هُوَ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيُرِدِّهِ مَا اسْتَطَاعَ، فَإِنْ أَحَدُكُمْ إِذَا تَثَاءَبَ ضَحِكَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ)) البخاري

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) kwamba Mtume (صلى الله) amesema: ((**Hakika Allaah Anapenda chafya na Anachukiza kupiga miayo. Anapopiga chafya mmoja wenu akamhimidi Allaah Ta'ala ni wajibu kwa kila Muislamu anayemsikia kumwambia: "Yarhamuka Allaah" – Allaah Akurehemu. Ama kupiga miayo, hakika hivyo ni kutoka kwa shaytaan, basi anapopiga miayo mmoja wenu ajizuie kadiri awezavyo. Mtu anaposema: "Aaawh" shaytaan humcheka**)).⁸

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Kufanya Anayoyapenda Allaah (سبحانه وتعالى) na kuacha Anayoyachukia.
2. Inapasa Kumuomba Rahma Muislamu anapopiga chafya baada ya kumhimidi Allaah (سبحانه وتعالى), kwani ni Sunnah na miongoni mwa haki baina ya Waislamu [Hadiyth: ((**Haki ya Muislamu kwa nduguye Muislamu ni tano: Kujibu Salaam, kumtembelea mgonjwa, kulisindikiza jeneza, kuitikia mwito na kumuomba mwenye kupiga chafya**)).⁹
3. Waislamu kuombeana du'aa za Sunnah katika kupiga chafya; anayepiga chafya na anayemsikia mwenziwe [Tazama Kitabu cha Hiswnul-Muslim].
4. Kupiga chafya ni miongoni mwa neema za Allaah (سبحانه وتعالى) zisizohesabika. Hivyo inapasa kumshukuru, kwani inahusiana na afya ya binaadamu.

⁸ Al-Bukhaariy.

⁹ Al-Bukhaariy na Muslim.

﴿وَأَتْنِكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنسَانَ لَظَلُومٌ

كَفَّارٌ ﴿١٠﴾﴾

((Na Akakupeni kila mlichokiomba. Na kama mkihisabu neema za Allaah, hamtaweza kuzihisabu. Bila shaka mwanadamu ni dhalimu mkubwa asiye na shukurani)).¹⁰

5. Kujihamasisha sababu zitakazomfanyisha mtu apige chafya na kuzuia kwenda miayo; mazoezi ya mwili, kutokula hadi mtu ashibe mno, uvivu na kadhalika.
6. Masisitizo ya kuzuia mdomo mtu anapopiga miayo, nayo ina manufaa ya kiafya kwa binaadamu kuzuia viini vya maradhi (vijidudu) kuingia mdomoni.
7. Uislamu unasisitiza afya na usalama wa binaadamu.
8. Kujiepusha na kila jambo baya analopenda shaytwaan.
9. Maagizo yote yanayotolewa na Allaah (سبحانه وتعالى) na Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) ni kwa maslahi yako kwa hiyo usipuuze kabisa.

¹⁰ Ibraahiym (14: 34).

Hadiyth Ya 75
Mwenye Kuakhirishia Au Kusamehe Deni, Atakuwa Katika Kivuli Cha Allaah
Siku Ya Qiyaamah

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ لَهُ، أَظْلَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ)) رواه الترمذي وقال حديث حسن صحيح

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) ambaye amesema: "Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Atakayemuakhirishia mwenye usiri [wa kulipa deni] au akamsamehe, Allaah Atamfunika kivuli Siku ya Qiyaamah chini ya kivuli cha 'Arshi Yake, Siku ambayo hakutakuwa na kivuli isipokuwa kivuli Chake**)).¹¹

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Uislamu unafunza kuoneana huruma katika hali ya dhiki kama kusamehe mtu deni lake.
2. Fadhila kwa aliye na wasaa wa mali kusamehe deni kupata malipo mema Aakhirah na hiyo ni sifa ya Muhsin na kughufuriwa dhambi. [Aal 'Imraan 3: 134, An-Nuwr 24: 22].
3. Himizo la kusameheana deni, ima kuakhirisha wakati wake ulioahidiwa au kulisamehe lote.

﴿وَإِنْ كَانَتْ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

((**Na kama [aliyekopa] ana dhiki [hawezi kulipa] basi [anayedai] angoje mpaka afarijike. Na kama nyinyi [mnaodai mkzisamehe deni zenu] mkazifanya sadaka, basi ni kheri kwenu, ikiwa mnajua haya**)).¹²

4. Malipo yanalingana, kama ilivyo kwamba mwenye deni anapomuondoshea dhiki mwenziwe duniani ya kulipa deni, naye pia Allaah (سبحانه وتعالى) Atamuondoshea dhiki Aakhirah. [Rejea Hadiyth namba 23].

¹¹ At-Tirmidhiy na amesema Hadiyth Hasan Swahiyh.

¹² Al-Baqarah (2: 280).

5. Kuakhirisha au kusamehe deni ni mojawapo wa fadhila za kujipatia kivuli cha Allaah (سبحانه وتعالى) Siku ambayo jua litakuwa karibu mno na joto lake halitoweza kuvumilika. [Rejea Hadiyih namba 43. Pia ((**Watu saba ambao Allaah Ta'ala Atawafunika katika kivuli Chake, siku ambayo hakutakuwa na kivuli ila kivuli Chake; Imaam (kiongozi) muadilifu, kijana ambaye amekulia katika 'Ibaadah ya Mola wake, mwanamume ambaye moyo wake umegandana [au umeambatana] katika Misikiti, watu wawili wanaopendana kwa ajili ya Allaah wanakutana kwa ajili Yake na wanafarikiana kwa ajili Yake, na mwanamume aliyetakwa na mwanamke mrembo akasema: Mimi namkhofu Allah, na mwanamume aliyetoa sadaka yake akaificha hata mkono wa kushoto usijue nini ulichotoa mkono wa kulia, na mwanamume aliyemkumbuka Allaah pekee macho yake yakatokwa machozi**)).¹³
6. Muumin anapaswa ajiepushe na uchoyo, ubakhili wa nafsi na badala yake kuwapendelea wenziwe wapate anachokihitajia yeye, ili apate kuwa miongoni mwa watakaofaulu. [Al-Hashr 59: 9, At-Taghaabun 64: 16, Kisa cha Abu Twalha na Ummu Sulaym Rumayswaa' bint Milhan walipopata wageni wakawakirimu ilhali wao walikuwa wana njaa].

¹³ Al-Bukhaariy na Muslim.

Hadiyth Ya 76
Fikisheni Ujumbe Japo Kwa Aayah Moja, Atakayemwongopea Mtume
Ajitayarishie Makazi Yake Motoni

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو الْعَاصِ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا) أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً، وَحَدِّثُوا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ، وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ)) البخاري

Imepokelewa kutoka kwa 'Abdullaah bin 'Amr Al-'Aasw (رضي الله عنهما) kwamba Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Fikisheni kutoka kwangu japo Aayah moja. Na simulieni kuhusu habari za Wana wa Israaiyl wala hakuna dhambi [ubaya]. Na mwenye kunizulia uongo kwa makusudi, basi ajiandalie makazi yake motoni**)).¹⁴

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Umuhimu wa kufikisha ujumbe, kuamrisha mema na kukatazana maovu japo kwa Aayah moja au Hadiyth moja. [Aal-'Imraan 3: 104, At-Tawbah 9: 71, 112, Al-Hajj 22: 41].

﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾

((**Mmekuwa Ummah bora kabisa uliotolewa kwa watu; mnaamrisha ma'aruwf [Uislamu, wema] na mnakataza munkar [maovu] na mnamwamini Allaah**)))¹⁵

2. Umuhimu wa kutafuta na kujifunza elimu sahihi ili kutokubalighisha Hadiyth dhaifu au mambo ya uzushi.
3. Kuruhusiwa kusimulia habari za Wana wa Israaiyl ili kupata mafunzo na mazingatio, ila la muhimu ni kuhakikisha masimulizi yamethibiti usahihi wake.
4. Kuzusha yasiyo sahihi ni miongoni mwa madhambi makubwa kwa vile yanamfikisha mtu motoni.

¹⁴ Al-Bukhaariy.

¹⁵ Aal-'Imraan (3: 110).

5. Mwenye hadhari na khofu ya kuzusha mafunzo yasiyo sahihi na kumzulia uongo Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم), anadhihirisha wazi mapenzi yake kwa Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم), kwani hakuna appendaye kumzulia uongo kipenzi chake.
6. Kumzulia Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) uongo ni katika madhambi makubwa ya kumuingiza mtu Motoni, kwa hiyo kila mmoja wetu atahadhari sana.

Hadiyth Ya 77
'Amali Zinakatika Isipokuwa Mambo Matatu: Sadaka Inayoendelea, Elimu Inayonufaisha, Mwana Mwema

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ)) مسلم

Imepokelewa kutoka kwa Abu Hurayrah (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Mwanaadamu akifa, 'amali zake hukatika isipokuwa mambo matatu: Sadaka inayoendelea, au elimu inayonufaisha, au mtoto mwema anayemuomba du'aa**)).¹⁶

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Umuhimu wa kutenda mema yatakayomfaa mwanaadamu Aakhirah baada ya kufariki kwake. [Al-Hashr 59: 18, Yaasiyn 36: 12].

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا

تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

((Enyi mlioamini! Mcheni Allaah na kila mtu aangalie anayoyatanguliza kwa ajili ya kesho [Aakhirah], na mcheni Allaah. Hakika Allaah ni Khabiyir - Mwenye Khabari zote za mnayoyatenda)).¹⁷

2. Kutoa sadaka katika Jihaad fiy SabiliLlaah (Njia ya Allaah), kama kujenga Msikiti, kuchimba kisima, hospitali, kuacha shamba linalotoa mazao n.k.
3. Umuhimu wa kujifunza elimu ya Dini na kuifunza ili ibakie kunufaisha watu, kuandaa madarasa, kuandika vitabu n.k. [Fadhila za elimu nyingi zimetajwa katika Hadiyth mbalimbali; mfano Rejea Hadiyth namba 16, 79, 81].

¹⁶ Muslim.

¹⁷ Al-Hashr (59: 18).

4. Umuhimu wa kulea watoto malezi mema ya Kiislamu ili watoke wana wema watakaomwomba mtu baada ya kufariki kwake. [Du'aa ya kuomba: Al- Furqaan 25: 74, Aal 'Imraan 3: 38].
5. Hakuna atakayeweza kumfaa mwenziwe Siku ya Qiyaamah ila 'amali zake tu alizozitenda. [An-Najm 53: 39-41]. Zaidi yake ni du'aa ya mwana mwema.
6. Kila mtu afanye juhudi ya kufanya 'amali njema kabla ya kumfikia wakati ambao hatofaliwa ila kwa yale aliyoyatenda.

Hadiyth Ya 78 Viumbe Vyote Vinawaombea Wanaofunza Watu Kheri

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ (رضي الله عنه) أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ((فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ)) ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، حَتَّى النَّمْلَةِ فِي جُحْرِهَا، وَحَتَّى الْخُوتَ لَيَصْلُونَ عَلَى مُعَلِّمِي النَّاسِ الْخَيْرِ)) رواه الترمذي وَقَالَ حَدِيثٌ حَسَنٌ.

Imepokelewa kutoka kwa Abu Umaamah (رضي الله عنه) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: ((**Ubora wa Mwanachuoni juu ya mfanya 'Ibaadah, ni kama ubora wangu juu ya mwenye daraja ya chini miongoni mwenu**)). Kisha Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) akasema: ((**Hakika Allaah na Malaika Wake, na walio mbinguni, hata wadudu chungu waliomo katika mashimo yao, na hata samaki, wanawaombea maghfira wanaowafundisha watu kheri**)).¹⁸

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Fadhila adhimu za mwenye elimu ya Dini kwamba viumbe vyote vinamuombea maghfira.
2. Ukumbusho wa fadhila za mwenye elimu [Aal-'Imraan 3: 18, An-Nisaa 4: 83, Al-'Ankabuut 29: 49, Az-Zumar 39: 9, Al-Mujaadalah 58: 11].

﴿ إِنَّمَا تَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ﴾

((**Hakika wanaomkhofu Allaah miongoni mwa waja Wake ni Maúlamaa [Wanavyuoni]**)).¹⁹

3. Himizo la kutenda linalomfaa mtu nafsi yake na wengine, jambo ambalo litamnufaisha hata baada ya kufariki kwake. [Rejea Hadiyth namba 78].
4. Kutafuta elimu ya kufikia cheo cha mwalimu au Mwanachuoni ni bora zaidi kuliko 'Ibaadah za naafilah (Sunnah), kwani 'Ibaadah inamnufaisha mtu pekee, lakini elimu haimnufaishi pekee, bali hata wengineo.

¹⁸ At-Tirmidhiy na amesema Hadiyth Hasan.

¹⁹ Faatwir (35: 28).

5. Dhihirisho la kuwapa heshima Ma'ulamaa na wanafunzi na kuwaombea.
6. Hadiyth hii inahimiza na kutilia nguvu mno suala la kutafuta elimu na kufunza watu.

Hadiyth Ya 79 Fadhila Za Swalaah Ya Jama'aah

عن ابنِ عمرَ (رضي الله عنهما) أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : ((صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً)) متفقٌ عليه

Imepokelewa kutoka kwa bin 'Umar (رضي الله عنهما) kwamba Mtume wa Allaah (صلى الله عليه وآله وسلم) amesema: **((Swalaah ya Jama'aah ni bora kuliko Swalaah ya pekee kwa daraja ishirini na saba)).**²⁰

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Umuhimu na amri ya kutekeleza amri ya kuswali Jamaa kama Swalaah ya Ijuma. [Al-Jumu'ah 62: 9-11].

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ

ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾﴾

((Enyi mlioamini! Kukiadhiniwa kwa ajili ya Swalaah siku ya Ijuma, nendeni upesi kumdhukuru Allaah, na acheni biashara. Kufanya hivi ni bora kwenu ikiwa mnajua haya [basi fanyeni])).²¹

2. Umuhimu wake hadi kwamba katika vita inawapasa Waislamu waswali jama'aah. [An-Nisaa 4: 102].
3. Muislamu ana fursa za kujichumia thawabu nyingi na kubwa kwa kuswali jama'aah. [Hadiyth: **((Atakayeswali Swalaah ya 'Ishaa katika Jama'aah, atakuwa kama kwamba amesimama nusu ya usiku mzima. Na atakayeswali Asubuhi katika Jama'aah atakuwa kama kwamba ameswali usiku wote)).**²² Pia: **((Atakayehudhuria Swalaah ya 'Ishaa katika Jama'aah, atakuwa kama kwamba amesimama nusu usiku, na atakayeswali 'Ishaa na Alfajiri katika Jama'aah, atakuwa kama kasimama usiku mzima)).**²³

²⁰ Al-Bukhaariy na Muslim.

²¹ Al-Jumu'ah (62: 9).

²² Muslim.

²³ At-Tirmidhiy – Hadiyth Hasan.

4. Bainisho la fadhila kuu kabisa ya kuswali jama'aah katika Hadiyth: **((Lau wangelijua faida katika [Swalaah ya] 'Ishaa na Asubuhi, basi wangeliziendea [kuziswali] japo kwa kutambaa)).**²⁴
5. Umuhimu wake mwengine katika Hadiyth ya Abu Dardaa amemsikia Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) akisema: **((Hakuna mahala penye watu watatu kitongojini au jangwani ambapo hakusimamishwi Swalaah miongoni mwao, isipokuwa shaytwaan huwaghilibu. Basi shikamaneni na jama'aah hakika mbwa mwitu humla mbuzi alie mbali. [aliye peke yake])).**²⁵
6. Imetajwa umuhimu wake pia katika Hadiyth ya kipofu aliyemwendea Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) kumtaka ruhusa asihudhurie Swalaah kwa vile hana wa kumuongoza, lakini Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) alimwambia madamu anasikia muadhini ajibu (mwito wa kwenda kuswali jama'aah Msikitini).
7. Anayeacha kuswali jama'aah amefananishwa na mnafiki. [Hadiyth: **((Hakuna Swalaah iliyo nzito kwa wanafiki kama Swalaah ya Alfajiri na 'Ishaa. Lau kama wangelijua yaliyomo humo [fadhila na faida] wangeliziendea [kuziswali] japo kwa kutambaa)).**²⁶
8. Uislamu unasisitiza umoja kwa kila upande na hali. [Aal-'Imraan 3: 200] [Rejea Hadiyth namba: 20].

²⁴ Al-Bukhaariy na Muslim.

²⁵ Abu Daawuud, isnaad yake Jayyid.

²⁶ Al-Bukhaariy na Muslim.

Hadiyth Ya 80 Anayebalighisha Ujumbe Wa Dini Ananeemeshwa Na Allaah

عن ابن مسعود (رضي الله عنه) قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: ((نَضَرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا شَيْئًا فَلَبَّغَهُ كَمَا سَمِعَهُ, فَرُبَّ مُبَلِّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ)) رواه الترمذي وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ

Imepokelewa kutoka kwa bin Mas'ud (رضي الله عنه) ambaye amesema: Nilimsikia Mtume (صلى الله عليه وآله وسلم) akisema: ((**Allaah Amneemeshe mtu aliyesikia kitu kutoka kwetu naye akakibalighisha kama alivyosikia. Huenda anayefikishiwa akawa ana fahamu zaidi kuliko aliyesikia**)).²⁷

Mafunzo Na Hidaaya:

1. Fadhila na himizo la kutafuta elimu. [Rejea Hadiyth namba 16, 79].
2. Umuhimu wa kulingania Dini japo kwa Aayah moja. [Rejea Hadiyth namba 77].
3. Amana na jukumu la kubalighisha elimu sahihi.
4. Umuhimu wa kuhifadhi Qur-aan na Hadiyth.

﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾

((Bali hizi ni Aayah bayana kabisa [zimehifadhiwa] katika vifua vya wale waliopewa elimu)).²⁸

5. Athari ya sikio na umuhimu wa kusikiliza mawaidha.
6. Umuhimu wa kufikisha kwa wengine ambao hawakupata fursa ya kusikia.
7. Tofauti baina ya viumbe vya Allaah (سبحانه وتعالى) kwa jinsi ambavyo mwenye kusikia huenda akawa na kipawa kizuri zaidi cha kufikisha kuliko aliyetoa mwanzoni.

²⁷ At-Tirmidhiy na amesema Hadiyth Hasan Swahiyh.

²⁸ Al-'Ankabuwat (29: 49).

